

L'experiència dels místics

Josep Manuel Vallejo

Déu, a més de manifestar-se d'una manera universal amb l'art, la naturalesa o el paisatge, es manifesta personalment als homes. Molts tenim petites experiències d'aquestes, però hi ha persones que les han tingut de forma eminent. Sant Pau, Pascal, el filòsof García Morente, Jesús d'una manera molt més eminent, sant Francesc, sant Ignasi... Hi ha moltes persones que han tingut experiències místiques, experiències directes de Déu.

Pascal era un filòsof, matemàtic, del segle XVII, i quan va morir es va trobar en el folre de la seva jaqueta un text, que anomenem "El Memorial de Pascal". En ell, narra una experiència de Déu que havia tingut uns anys abans: "L'any de gràcia 1654, dilluns 23 de novembre. Des de dos quarts d'onze del vespre fins al voltant de dos quarts d'una de la nit. Foc. Déu d'Abraham, Déu d'Isaac, Déu de Jacob, no dels filòsofs i els savis. Certitud, certitud, sentiment, joia, pau. Oblit del món i de tot fora de Déu. Pare, el món no t'ha conegut però jo t'he conegut. Joia, joia, joia, llàgrimes de joia. Jo m'hauria separat de Vós, oh font d'aigua viva! Aquesta és la vida eterna, que et coneguim a Tu, Déu únic veritable, i a aquell que Tu vas enviar, Jesucrist. Renúncia total i dolça. Eternament joia per un dia d'experiència a la terra".

L'experiència de Déu, segons la narren els qui l'han viscuda intensament, és una barreja de joia, joia profunda, amor ardent, foc..., i sorprèn, no es pot provocar. L'experiència de Déu arrabassa, irromp... i s'acaba. És allò de sant Joan de la Creu: "¿Adónde te escondiste, amado, y me dejaste con gemido? Como el ciervo huiste, habiéndome herido; salí tras ti, clamando – cridant, desitjant–, y eras ido"... La ferida d'amor també és una expressió molt utilitzada pels místics.

Per tant, és una experiència que sorprèn, que arrabassa, que dura el que dura, que sembla molt de temps però són segons, i després desapareix i tornem a la nostra realitat, la realitat aparent, perquè la realitat real és aquella.

Pascal ho expressa molt bé. No és un Déu teòric, abstracte, el Déu dels filòsofs que ell coneixia bé. És el Déu d'Abraham, Déu d'Isaac, Déu de Jacob, un Déu personal que es comunica i que parla, encara que amb una llengua estranya.

"Renúncia total i dolça", perquè ja res m'interessa després d'haver experimentat l'amor de Déu. La vida cristiana, tal com ens diu l'evangeli, és la troballa d'un tresor immens. Quan l'has experimentat i l'has trobat, la renúncia no costa res, perquè ja no t'interessa altra cosa.

Hi ha unes petites constants que apareixen en els escrits dels místics. L'experiència mística, l'experiència de Déu és inefable, no es pot explicar, no es pot parlar d'ella, com no es pot explicar l'amor. Com es pot explicar i definir l'amor que tinc per una persona? Només es pot parlar, aproximadament, amb poesia, amb cant... El llenguatge és insuficient. Per això, els grans místics parlen en poesia, l'únic llenguatge que a través d'imatges, de metàfores i de símbols, pot atansar-nos una mica a l'experiència que han fet els místics. I no l'entendrem mai si no n'hem fet experiència nosaltres. Llegir sant Joan de la Creu no és fer l'experiència de sant Joan de la Creu. És igual que la xocolata. Podríem explicar el sabor que té la xocolata? És pastosa, és dolça, fa bona olor... però si algú no ha tastat mai la xocolata, això que dic no

significa res. Per tant, només quan hem tastat la xocolata podem comprendre la descripció del seu sabor.

Amb la mística passa igual. Només si hem fet una mica d'experiència del que narren els místics, ens podem identificar, perquè l'experiència de Déu és inefable, és inexplicable. Només ens podem atansar amb símbols, metàfores i de manera poètica.

Pascal marca molt clar que l'experiència mística és de certitud. Està més enllà dels sentits, del veure, escoltar, tastar, tocar... però és certa, més certa que el que percebem amb els ulls. És a dir, que hi ha una percepció certa més enllà dels sentits, que és per on es manifesta l'etern, Déu. L'expliquem i els altres no ens creuen però per a algú que l'ha viscuda, és més cert allò que qualsevol altra cosa.

Foc. La metàfora del foc ardent és molt constant en la majoria dels místics. Recordem, per exemple, les pintures de sant Felip Neri, que el dibuixen sempre amb un cor cremant, un cor ardent. És una manera de simbolitzar que l'amor és una força abrusadora. A sant Francesc li agradava molt una pregària que diu: "Que la força abrusadora i dolça del vostre amor..." Crema però és dolça. L'ambigüitat, la paradoxa, també és una constant dels místics. "Llama de amor viva que dulcemente hieres..." Fereix però dolçament. És ambivalent. O la dolcesa i l'amargor que viu sant Francesc quan s'atansa als leprosos i que narra en el seu Testament: "Allò que m'era amarg se'm convertí en dolcesa". L'experiència mística és ambivalent, pot ser de dolor i de joia a la vegada.

"Llama de amor viva que dulcemente hieres del alma en el más profundo centro". Sant Joan de la Creu és molt precís, tot i que sigui aproximativament. "Hieres el alma en el más profundo centro". Sant Francesc també té experiències semblants. Un dia, quan ve d'una gresca nocturna amb els amics: "De sobte el visità el Senyor, i quedà posseït per una tal dolcesa que no es podia ni moure". Li queden com petrificats els sentits. Una experiència de dolcesa més enllà dels sentits. I, en aquella escena famosa del Crist de sant Damià, diu que sentí un impuls per entrar a pregar a l'església. I s'explica que "des d'aquell moment el seu cor quedà *vulneratum et liquefactum*". L'experiència amb el Crist de sant Damià el va ferir, li va llagar el cor, de tal manera que quedà *liquefactum*, fos d'amor. Quan un estima de debò, o sent l'amor de Déu, té el cor incendià i *liquefactum*, com la lava dels volcans. Són imatges molt fortes, molt precises, però que insinuen a què s'assembla l'experiència de Déu.

Experiències de conversió

Avui Déu segueix manifestant-se a algunes persones de forma extraordinària a l'estil de la conversió de sant Pau. És el cas d'una dona que es diu Maria Vallejo Nágera, la filla del famós psiquiatre. Ella era agnòstica, havia escrit llibres, fins i tot anticlericals. Una dona de cultura, de bona família, que un bon dia, forçada per les seves amigues, va a Medjugorje, el santuari de la Mare de Déu que està a Bòsnia. Hi va amb esperit crític, més o menys rient-se de les aparicions que allà succeïen. Un dia assisteix a una eucaristia de manera superficial, amb la càmera de vídeo. No comprenia res, però allà comença a experimentar alguna cosa estranya: El capellà que les havia acompanyat surt a concelebrar, i tots anaven de blanc però ella el veié de blau, bellíssim. A través de la càmera veu al capellà bellíssim, guapíssim...tenia 80 anys i el veu de blau però després descobreix que tothom anava de blanc. Una primera cosa una mica estranya. I quan surt de l'església, van cap a l'hangar on un dels vidents explicava el seu testimoni de l'experiència de la Mare de Déu. Ella anava amb una actitud escèptica, pensant

que tot això ho feien com a teatre, per guanyar diners. Ella mateixa ho explica en un vídeo que està penjat al youtube.¹

“Íbamos andando. Iba rodeada por doce amigas y dice el sacerdote: "Chicas, daros prisa porque Jacob, el más joven de los seis videntes, va a dar testimonio de fe, de cómo es la vida de vidente, cómo ve él a la Virgen, etc." A mí eso ya me enganchó. Soy mujer, soy cotilla, soy una curiosa y dije: Aquí ya le pillo. Hija de psiquiatra, yo me decía: A éste le pillo yo en tres segundos; éste debe ser uno que ha montado aquí esto para sacar dinero... Bueno, en fin, todo tipo de cosas. Y andando hacia ese hangar, que está a una distancia como de 50 o 40 metros, en mitad de la nada, al aire libre, sin pensar siquiera en la Virgen, ni en Jesús, ni en nada, se paró todo lo que estaba a mi alrededor. Todo. La gente, el ruido, los sonidos... Recuerdo que era un día muy bonito, un día de sol, un día de mayo. Y me asusté. Yo lo comparo como una película, cuando se engancha el proyector y de repente se para, y a los dos o tres segundos se quema. Pues eso fue. Tres segundos de amor. En mi cabeza y en mi corazón fueron diez minutos. Pero lo que les voy a relatar ocurrió en tres segundos que han cambiado mi vida para siempre. Paró el tiempo, paró todo, paró el espacio. Yo miraba. La gente estaba así parada pero yo diría que me movía. Y tuve un impulso de mirar hacia el cielo. No vi nada. Les digo desde ya que yo no soy vidente, no veo a la Virgen, no veo a Jesús. No vi nada. Hay gente que

¹ <https://www.youtube.com/watch?v=VWB-okTK6xA>

va allí y dicen que ve el sol cómo da vueltas o incluso que han visto destellos en el momento de la aparición de la Virgen. Yo lo que noté fue que algo súper fuerte, súper fuerte, me cayó encima. Sé que era agua en forma de rocío y sé que era un rocío de amor. Un rocío de amor tan grande, tan grande, tan grande, tan grande que nunca encontraré palabras humanas para describirlo. Brutal. En tres segundos... toda mi vida... desde niña, desde que tengo conciencia de pecado. No les puedo decir qué era. Los sacerdotes, la verdad que me atiborran a preguntas y a mí me gustaría ser más precisa. No sé si tendría cinco o seis... no lo sé. Solo sé que vi todos mis pecados. Todos. Todos. Yo pensaba que era santa. Yo no robaba, no mataba, adoraba a mi marido, no le engañaba... pues a mí, si me pasa algo, me voy al Cielo. Es lo que uno piensa. Yo no estaba preparada para ir al Cielo, no lo hubiera logrado. Probablemente o seguro, me hubiera quedado en el purgatorio, porque no era mala, no cometía pecados graves, pero piensas que el Cielo está lejos. Cuando conoces a Jesús, la puerta en un segundo se estrecha, pero bien. Y ahí el Señor me habló. Una voz, esta vez de varón, entró en mi corazón. No puedo decir que la oí. No me pregunten... No es físico. El Señor me habló al alma, me habló al corazón, y me dijo: "María, María, así es como te amo, y así es como amo a todo el mundo, pero nadie me corresponde". Yo en ese momento quise morir. El amor era tan brutal... Yo estoy loca de amor por mi marido, le quiero con toda mi alma. A mis hijos también, pero yo siempre digo que en mi familia, en mi amor va primero mi marido y los otros tres van detrás. Son el producto. Pero lo que yo quería a mi marido, de repente se quedó pequeñito comparado con la brutalidad de amor que me cayó encima. Y me quise morir. Simplemente dije: "Señor". En ese momento, un montón de entendimientos, un desgarramiento bestial en el corazón del dolor que mis pecados habían provocado en Cristo, porque allí desfiló todo el mundo, desde amigas del colegio desde pequeñas, personas a las que había podido dañar, primeros novios, gente a la que yo he podido hacer daño. Todo pasó. Y el Señor me hizo ver que el dolor que yo, con mis pecados veniales, o mortales, pero también veniales, el pecado que yo había cometido haciendo daño a otras personas, se lo había hecho principalmente a Jesús. Y ahí me quise morir. Le dije: "Señor, por favor..." Me quise esconder. No se pueden imaginar la vergüenza. Tuve mi juicio final. Tuve mi juicio final, porque es la vergüenza de estar ante todo un Dios y que te diga: "Ésta es tu vida. ¿Qué me has dado?". Y yo no le había dado nada. No había hecho más que recibir, y recibir, y recibir. Padres que me habían querido, una situación económica correcta, mis padres me habían dado educación, colegios, idiomas... Encima me había casado con una persona que me adoraba. Encima había tenido tres niños sanos. ¿Y yo qué había hecho? Nada. Todo tomado gratis. Y le dije: "Señor, no puedo, no puedo, no puedo. Quiero morir. Por favor, llévame con ese amor". La sensación, una vez que se conoce el amor de Jesús, la sensación es de quererte ir, quererte ir con Él, marcharte con Él, marcharte con el Señor, ya no quieres estar aquí. Inmediatamente le dije: "Tú te encargas de José Antonio y los niños. Tú". Eran secundarios, era como "yo me voy", y me dijo: "No, cuenta al mundo mi amor". Y todo volvió a la realidad. De repente mi amiga se movió, mi amiga a todo esto se había quedado con el pelo en el aire. Me miró y entonces se quedó como el pelo en el aire, como les decía, como una pantalla parada. Y me hizo así con la mano: "Ven", porque ella quería que estuviéramos en primera fila. Entonces yo salí como aquel día del restaurante... "Dios mío, ¿pero qué pasa en este pueblo?". Fui asustadísima hacia el lugar donde daba Jacob la conferencia y explicaba cómo veía a la Virgen... Fue precioso lo que dijo. Inmediatamente en mi corazón noté que el muchacho no mentía. Desde aquí quiero decirles que yo no soy quién para decir que Medjugorje es cierto..."

"El Señor me habló: María, María, así es como te amo, y así es como amo a todo el mundo, pero nadie me corresponde". És impressionant aquest testimoni. Impressionant. Tots els pèls de punta. I fixeu-vos que trobem les constants que havíem dit abans. Entra l'eternitat en el

temps, perquè diu que sembla com si la pel·lícula es parés. Els altres queden quiets i ella té una experiència de tres segons però que li sembla que són deu minuts. Això és la irrupció de la vida eterna en el temps. L'experiència mística. A mi només m'ha passat una vegada a la vida, que després de molts dies d'intensa pregària, vaig estar una hora en oració i semblava que haguessin passat cinc minuts. Aquesta ambivalència del temps és fruit que hem tastat l'eternitat.

I fixem-nos que aquesta dona diu: "Algo súper fuerte me cayó encima, en forma de rocío, un rocío de amor". Santa Tereseta de l'Infant Jesús en parla d'això també, de "lluvia de rosas".

"Me quise morir". La joia que va sentir és molt més gran fins i tot que l'amor que li té al seu marit. I fixem-nos en el que és més interessant: la consciència de pecat. Ella feia una vida normal, no havia fet grans pecats. La consciència de pecat ve de l'experiència directa de l'immens amor de Déu. S'assembla molt a aquella escena en què Pere, després de veure la multiplicació dels peixos, corre, s'agenolla davant de Jesús i li diu: "Aparta't de mi, que soc un pecador" (Lc 5,8). Què havia fet de dolent? Havia experimentat la immensitat de l'amor de Déu. L'única assignatura de la vida cristiana és posar els mitjans per experimentar la immensitat de l'amor de Déu, potser no amb aquesta experiència tan eminent. Aquesta dona és com sant Pau, era perseguidora, agnòstica, criticadora de l'Església i necessitava una experiència una mica forta.

Una altra experiència per l'estil és la de Manuel García Morente, un filòsof dels anys vint, també agnòstic, especialista en Kant. Veurem que també és impressionant el seu testimoni, que té una mica les constants que la María Vallejo Nágera explica tan bé. García Morente és contemporani de Zubiri i Ortega i Gasset, un gran professor de la Universitat de Madrid. Va arribar a degà i va haver de dimitir quan van entrar "els rojos", i després exiliar-se. El previ a aquesta experiència és una decisió molt dura. El govern de la República és a Madrid; ell té la seva família a Màlaga, i han assassinat al seu gendre per motius polítics. García Morente està molt preocupat per la seva filla i les seves nétes, i com té influències pot aconseguir que la seva família, que corre perill de mort, vagi a Madrid on ell viu. En aquestes, poc després rep una confiança d'un amic que li diu que la seva vida està en perill i que faci el favor de sortir d'Espanya. Llavors, se'n va com pot a París, però ha de deixar la seva família a Madrid. Se'n va anar amb 75 francs a la butxaca, vivia dels amics, que li van deixar una habitació; després va trobar una feina redactant un diccionari, per anar tirant... Però imaginem-nos la situació: la família a Madrid, ell sol, patint pel futur de la seva família. Intenta que surtin del país a través d'un conegut de Negrín però això fracassa perquè el govern no vol que surti la família del filòsof. Aquesta és una mica la situació vital de García Morente. Insisteixo, era agnòstic, professor de filosofia a la Complutense, i això li succeeix a París, en una nit d'angoixa, de no poder dormir. Aquest text el cita Juan Martín Velasco.² Diu així: "Estaban radiando música francesa: final de una sinfonía de César Frank; luego, al piano, la *Pavane pour une infante défunte*, de Ravel; luego, en orquesta, un trozo de Berlioz intitulado *L'enfance de Jesus*". Això és important, està escoltant música, de nit, sol.

"Cuando terminé, cerré la radio para no perturbar el estado de deliciosa paz en que esa música me había sumergido". L'inici de l'experiència és la música. Hi ha experiències naturals de l'Esperit Sant, la música, l'art és un lloc d'experiència espiritual. I, en escoltar-la, queda en un pau deliciosa.

² Al llibre *La experiencia cristiana de Dios*, Ed. Trotta, Madrid 2007.

“... y por mi mente comenzaron a desfilan, sin que yo pudiera oponerle resistencia, imágenes de la niñez de nuestro Señor Jesucristo. Vile en la imaginación caminando de la mano de la Santísima Virgen o sentado en un banquillo y mirando con grandes ojos atónitos a san José y María”. La imaginació es dispara. Això és important. És una imaginació, un somni, una forma de visió enmig d’un entreson...

“Seguí representándome otros períodos de la vida del Señor: el perdón que concede a la mujer adúltera, la Magdalena lavando y secando con sus cabellos los pies del Salvador, Jesús atado a la columna, el Cireneo ayudando al Señor a llevar la cruz, las santas mujeres al pie de la cruz”. S’imagina les escenes de la vida de Jesús.

“Y así, poco a poco, fuese agrandando en mi alma la visión de Cristo hombre clavado en la cruz en una eminencia dominando un paisaje de inmensidad, una infinita llanura pululante de hombres, mujeres y niños sobre los cuales se extendían los brazos de Nuestro Señor crucificado”. Una creu immensa, amb els braços de Jesús, i tots els homes, dones i nens pujant per la creu atrets per l’abraçada del Crist. És el somni que se li representa.

“Y los brazos de Cristo crecían, crecían y parecían abrazar a toda aquella humanidad doliente y cubrirla con la inmensidad de su amor. Y la cruz subía, subía hasta el cielo y llenaba el ámbito de todo y tras ella también subían muchos, muchos hombres, mujeres y niños. Subían todos, ninguno se quedaba atrás, sólo yo clavado en el suelo veía desaparecer en lo alto a Cristo rodeado por el enjambre inacabable de los que subían con Él”. Interessant. Ell, el filòsof, ateu, agnòstic, veu que tothom en el somni puja pels braços de Crist i ell “clavado en el suelo sin poder moverse” perquè el seu déu està aquí, a la terra.

“Sólo se me veía a mí mismo en aquel paisaje ya desierto, arrodillado y con los ojos puestos en lo alto y viendo desvanecerse los últimos resplandores de aquella gloria infinita que se alejaba de mí... No me cabe la menor duda de que esta especie de visión no fue sino producto de la fantasía excitada por la dulce y penetrante música de Berlioz, pero tuvo un efecto fulminante en mi alma: Ése es Dios, ése es el verdadero Dios, Dios vivo, ésa es la Providencia viva, me dije a mí mismo. Ése es Dios que entiende a los hombres, que vive con los hombres, que sufre con ellos, que los consuela, que les da aliento y les trae la salvación”. No el déu dels filòsofs, que ell coneixia tan bé. No el déu teòric, abstracte, sinó un Déu que coneix els homes, s’ha fet home i ha vingut a aixecar-nos de la malaltia i del patiment.

“Si Dios no hubiera venido al mundo, si Dios no se hubiera hecho carne en el mundo, el hombre no tendría salvación, porque entre Dios y el hombre habría siempre una distancia infinita que jamás podría el hombre franquear”. Està començant la seva conversió.

“Yo lo había experimentado por mí mismo hacía unas pocas horas. Yo había querido con toda sinceridad y gran devoción abrazarme a Dios, a la Providencia de Dios, yo había querido entregarme a esa Providencia que hace y deshace la vida de los hombres. ¿Y qué me había sucedido? Pues que la distancia entre mi pobre humanidad y ese dios teórico de la filosofía me había resultado infranqueable, demasiado lejos, demasiado ajeno, demasiado abstracto, demasiado geométrico e inhumano. Pero Cristo, pero Dios hecho hombre, Cristo sufriendo como yo, más que yo, muchísimo más que yo, a ése sí que lo entiendo, y ése sí que me entiende”. Prèviament en el text ell narra que les seves diverses experiències a París han estat una prova de que ell no governa la seva vida, perquè havia buscat feina pertot arreu i no li sortia res i, un bon dia, després de mesos, el truquen d’una editorial demanant-li que faci un diccionari francès-espanyol. Per altra banda, per tots els mitjans, havia intentat portar a la seva família, amb les seves forces i els seus contactes a París, però un bon dia, en una recepció, es troba a un amic que coneix al Negrín i ell mateix li facilita una possibilitat per treure a la família. Providència? Ell ja va lluitant entre el déu determinista, el déu dels filòsofs abstracte i un Déu provident que governa o que es fica en la pròpia vida. Però té, en la seva situació d’exili, la sensació que ell no governa la seva vida. Per tant, aquest discurs ja aquí, home pensant i cercador de veritat, li qüestiona.

“A ése sí que puedo entregarle filialmente mi voluntad entera tras la vida”. A Crist sofrent.

“A ése sí que puedo pedirle, porque sé del cierto que sabe lo que es pedir y sé del cierto que da y dará siempre, puesto que se ha dado entero a nosotros los hombres. ¡A rezar, a rezar! Y puesto de rodillas empecé a balbucear el Padrenuestro y ¡horror! Don José María, se me había olvidado”. Don José Maria és el seu director espiritual a qui adreça aquesta carta, després de convertir-se.

“Permanecí de rodillas un gran rato ofreciéndome mentalmente a Nuestro Señor Jesucristo con las palabras que se me ocurrían buenamente. Recordé mi niñez, recordé a mi madre a quien perdí cuando yo contaba nueve años de edad, me representé claramente su cara, el regazo en el que me recostaba estando de rodillas para rezar con ella”. La infància, que és el lloc de l’encontre amb Déu. Tots tenim un nen a dintre, ben tapadet, però l’experiència de Déu, l’experiència religiosa es troba en la infància. Recuperar la nova infantesa, la innocència de la infància essent gran, és la vocació, jo diria, cristiana. Recordeu aquell salm 130: “Com un nen a la falda de la mare tot esperant els vostres dons”. “Si no us feu com els infants no podreu entrar al Regne de Déu”.

“Lentamente, con paciencia, fui recordando trozos del Padrenuestro, algunos se me ocurrieron en francés, pero al traducirlos restituí fielmente el texto español. Al cabo de una hora de esfuerzo logré restablecer íntegro el texto sagrado y lo escribí en un libro de notas. También pude restablecer el Avemaría. Pero de aquí no pude pasar. El Credo se me resistió por completo, así como la Salve y el Señor mío Jesucristo”. Mossèn Via, professor d’Antropologia Filosòfica i de Fenomenologia de la Religió, de grata memòria, deia: “Ensenyeu pregàries a la canalla; encara que no siguin creients arribarà un dia que voldran resar i no sabran”.

“...Una inmensa paz se había adueñado de mi alma”. Martín Velasco dirà: “La conversión ya se había operado. Estas últimas frases: ¡Querer libremente lo que Dios quiera! He aquí el ápice supremo de la condición humana: Hágase tu voluntad así en la tierra como en el cielo. La conversión ya se ha operado. Pero a la conversión va a seguir lo más extraordinario de este hecho todo él extraordinario. El relato lo cuenta con estas palabras”:

“En el relojito de pared sonaron las doce de la noche. La noche estaba serena y muy clara. En mi alma reinaba una paz extraordinaria. Aquí hay un hueco en mis recuerdos tan minuciosos. Debí quedarme dormido. Mi memoria recoge el hilo de los sucesos en el momento en que me despertaba bajo la impresión de un sobresalto inexplicado”. Com a la Mare de Déu, que quan s’apareix l’àngel s’espanta. La irrupció de Déu sempre espanta, almenys en el primer moment.

“No puedo decir exactamente lo que sentía: miedo, angustia, aprensión, turbación, presentimiento de algo inmenso, formidable, inenarrable, que iba a suceder ya mismo, en ese mismo momento, sin tardar. Me puse de pie todo tembloroso y abrí de par en par la ventana. Una bocanada de aire fresco me azotó el rostro. Volví la cara hacia el interior de la habitación y me quedé petrificado. Allí estaba Él. Yo no lo veía, no lo oía, yo no lo tocaba. Pero Él estaba allí. En la habitación no había más luz que la de una lámpara eléctrica de esas diminutas, de una o dos bujías, en un rincón. Yo no veía nada, no oía nada, no tocaba nada. No tenía la menor sensación. Pero Él estaba allí”. Certitud.

“Yo permanecía inmóvil, agarrotado por la emoción. Y le percibía; percibía su presencia con la misma claridad con que percibo el papel en que estoy escribiendo y las letras, negro sobre blanco, que estoy trazando, pero no tenía ninguna sensación...” L’ experiència és més enllà dels sentits, certa, real, més real que l’altra percepció, però no percebia res.

“No tenía ninguna sensación ni en la vista, ni en el oído, ni en el tacto, ni en el olfato, ni en el gusto. Sin embargo, le percibía allí presente con entera claridad y no podía caberme la menor duda de que era Él, puesto que le percibía aunque sin sensación. ¿Cómo es esto posible? Yo no lo sé, pero sé que Él estaba allí presente y que yo, sin ver, ni oír, ni oler, ni gustar, ni tocar nada le percibía con absoluta e indiscutible evidencia. Si se me demuestra que no era Él o que yo deliraba podré no tener nada que contestar a la demostración, pero tan pronto como en mi memoria se actualice el recuerdo surgirá en mí la convicción inquebrantable de que era Él, porque lo he percibido. No sé cuánto tiempo permanecí inmóvil y como hipnotizado ante su presencia. Sí sé que no me atrevía a mover y que hubiera deseado que todo aquello –Él allí– durara eternamente, porque su presencia me inundaba de tal y tan íntimo gozo que nada es comparable al deleite sobrehumano que yo sentía”. Deleite sobrehumano, una constant.

“Era como una suspensión de todo lo que en el cuerpo pesa. ¿Cuándo terminó la estancia de Él allí? Tampoco lo sé. Terminó. En un instante desapareció. Una milésima de segundo antes estaba Él allí y yo le percibía y me sentía inundado de ese gozo sobrehumano que he dicho. Una milésima de segundo después, ya Él no estaba allí. Ya no había nadie en la habitación, ya estaba yo pesadamente gravitando sobre el suelo y sentía mis miembros y mi fuerza sosteniéndose por el esfuerzo natural de los músculos”.

Aquest testimoni és molt impressionant. La no gravetat, no que estigués levitant sinó la sensació de no pes, també és una constant en moltes experiències de Déu.

Aquestes són dues experiències contemporànies: una de fa deu anys i l'altra de 1920. Per tants, dos testimonis recents. I aquests testimonis tan explicats, tan reals, tan clars, també es troben en l'Antic i en el Nou Testament. El que passa és que en el Nou Testament, la Bíblia és molt sòbria, i no detalla tant com aquests contemporanis nostres les seves experiències. Però si pensem en sant Pau camí de Damasc, l'experiència de Maria Vallejo és molt similar. No va caure a terra però va quedar suspesa en tres segons, com diu ella.

Hi ha tres textos testimonials de sant Pau: a les cartes als Corintis, a la dels Gàlates, i als Fets dels Apòstols, on sant Lluç narra l'experiència de sant Pau. Lluç i Pau eren coneguts, eren amics, havien anat de viatge junts, per tant era fàcil que s'ho haguessin explicat. El relat de Lluç és el més conegut. Recordem que Saule era fariseu, radical, i amb tota la força i en nom del seu Déu anava perseguint cristians i els empresonava. Camí de Damasc, amb aquesta intenció persecutòria, Crist se li apareix. La narració diu:

“Quan Saule arribava prop de Damasc, de sobte l'envoltà una llum fulgurant que venia del cel. Va caure a terra i sentí una veu que li deia:

- Saule, Saule, per què em persegueixes?

Ell preguntà:

- Qui ets, Senyor?

Li respongué:

- Jo soc Jesús, el qui tu persegueixes.” (Fets 9,1-9)

Recordem el que deia la María Vallejo, que no era una experiència física, que li havia parlat a l'ànima. Saule entén que Jesús li diu això: “Saule, per què em persegueixes?... Jo soc Jesús, el qui tu persegueixes”.

Això és una experiència íntima de Pau narrada per Lluç. En la carta als Corintis ell diu, citant un text molt antic del testimoni de la resurrecció: “Crist morí pels nostres pecats, com deien ja les Escripures, i fou sepultat; ressuscità el tercer dia, com deien ja les Escripures, i s'aparegué a Cefes i després als Dotze”. Aquest text té quinze o vint anys dels fets. És dels més primitius i més propers que tenim als Fets en el Nou Testament. “...Després es va aparèixer a més de cinc-cents germans a la vegada, la majoria dels quals encara viuen, però alguns ja són morts”. Per tant, testimonis directes amb els que Pau ha parlat. “...Després es va aparèixer a Jaume i, més tard, a tots els apòstols. Finalment, al darrer de tots, com a un que neix fora de temps, se'm va aparèixer també a mi.” (1Co 15,6-8). És un testimoni de Pau en primera persona.

A Gàlates, diu el mateix d'una altra manera: “Germans, vull que ho sapiguen: l'evangeli que us vaig anunciar no ve dels homes; jo no el vaig rebre ni aprendre de cap home, sinó per una revelació de Jesucrist” (Ga 1,11). I l'evangeli del que parla aquí no és l'evangeli que tenim escrit, sinó la bona notícia, el Kerigma, perquè Pau és anterior als evangelis. L'evangeli aquí és l'experiència del Ressuscitat, directa, personal, i això és el que s'anuncia, el Kerigma.

I un altre testimoni en primera persona: “¿No soc lliure? ¿No soc apòstol? ¿No he vist Jesús, nostre Senyor? ¿No sou vosaltres la meva obra, feta en el Senyor?” (1Co 9,1).

Per tant, aquestes experiències contemporànies que hem narrat, les tenim també d'una manera molt clara en sant Pau.

I, per acabar, una pinzellada del gran místic del cristianisme que és Jesús de Natzaret. Jesús de Natzaret és aquell que ha experimentat Déu d'una manera eminent. Tenim les seves experiències, no descrites però sí narrades teològicament en l'evangeli, en l'escena del Baptisme i en la Transfiguració. I també hi ha una pregària bellíssima de Jesús al seu Pare, que és una explosió de joia i de l'Esperit Sant: “Us enalteixo, Pare, Senyor del Cel i de la Terra perquè heu revelat aquestes coses no als savis i als entesos, sinó als petits” (Mt 11,25), als *nepioi*, als que no saben, als que no són lletrats, als que no compten.

En l'experiència del Baptisme es narra com Jesús se submergeix a les aigües, després surt i s'obren els cels. Els jueus creien que el firmament era una volta sòlida, on a dalt hi ha Déu, i a baix, la realitat. Que els cels s'obrin, vol dir que hi ha comunicació entre aquest món i Déu. El cel s'obrí i una veu digué del cel: “Tu ets el meu Fill, el meu estimat”. I llavors, baixà l'Esperit del cel, com un colom, ja que l'aletieg d'un colom ens insinua l'experiència de suavitat que va tenir Jesús en sentir aquestes paraules. L'experiència mística de Jesús es resumeix en aquesta frase: “Tu ets el meu Fill, el meu estimat, en Tu m'he complagut”. Saber-se estimat íntimament i profundament pel Pare és l'experiència fonamental que Jesús té i ha vingut a comunicar-nos. El cristianisme és entrar en la relació de Jesús amb el seu Pare, per això, esdevenir fills en el Fill és la vocació cristiana. Com deia sant Pau a Romans 8, al cel serem plenament fills. Per tant, la vocació cristiana no és ni ser perfectes, ni ser virtuoses, ni ser coherents, ni molt generosos...

Això també, però l'experiència fonamental del cristianisme és ser fills, com Jesús és Fill amb el seu Pare.

I en la narració de la Transfiguració, el passatge està situat camí de Jerusalem, camí de la creu... És com un regal de paradís abans de patir. La Transfiguració és una visió que tenen els apòstols en què apareix Jesús blanc, resplendent, conversant amb Elies i Moisès, els grans místics de l'Antic Testament.

La imatge que ens dona del paradís és una conversa de Moisès i Elies amb Jesús. El cel és conversar íntimament amb Jesús.

